

Plaušu audzēju morfoloģiskais spektrs pacientiem Latvijā

Agita Jukna, Ilze Štrumfa, Andrejs Vanags¹, Jānis Gardovskis¹

Rīgas Stradiņa universitāte, Patoloģijas katedra, Latvija

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Ķirurģijas katedra, Latvija

Ievads. Audzēju izplatība visā pasaulē turpina pieaugt. Attīstītajās valstīs plaušu vēzis ir viens no galvenajiem onkoloģiskās mirstības cēloņiem. Svarīgs diagnostikas posms ir plaušu vēža morfoloģiskā veida noteikšana, kas sniedz informāciju par slimības prognozi un optimālas terapijas izvēli. Informācija par audzēju morfoloģisko veidu nepieciešama arī epidemioloģisku un klīnisku pētījumu veikšanai, ko savukārt var izmantot preventīvu pasākumu organizēšanā. Ņemot vērā ģeogrāfiskās atšķirības audzēju izplatībā, šādi dati nav iepriekš paredzami. Tie var atspoguļot ģenētiskas atšķirības populācijās vai eksogēno faktoru dažādu izplatību. Biežākais plaušu audzēja veids ir plakanšūnu vēzis, īpaši vīriešiem. Sievietēm vairāk sastopama plaušu adenokarcinoma, taču šie dati dažādās valstīs var atšķirties [Travis, et al., 2004].

Darba mērķis. Pētījuma mērķis bija izpētīt plaušu audzēju morfoloģisko spektru Latvijas pacientu audu materiālā.

Materiāls un metodes. Retrospektīvā pētījumā tika iekļauti secīgi plaušu audzēju audu materiāli, kas diagnostikas un ārstēšanas nolūkos iegūti laika posmā no 2011. gada jūlija līdz 2012. gada jūnijam. Diagnostisko datu iegūšanai izmantotas histoķīmiskās vizualizācijas metodes, t. sk. hematoksilīna un eozīna, PAS un van Gieson-Verhoeff krāsojums, kā arī diagnostiskie imūnhistoķīmiskie izmeklējumi. Audzēja morfoloģiskais veids noteikts saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas 2004. gada klasifikāciju un kritērijiem [Travis, et al., 2004]. Pētījuma datu apstrādei tika izmantota statistikas datorprogramma (*Statistical Package for the Social Sciences SPSS*), bet attēlu iegūšanai *Kappa Image Base*. Veikta aprakstoša statistiskā analīze ar 95% ticamības intervāla (TI) noteikšanu. p vērtības noteikšanai tika izmantots T tests. Atšķirības tika uzskatītas par statistiski ticamām, ja $p < 0,05$.

Rezultāti. Tika identificēti 278 secīgi plaušu audzēju gadījumi, no kuriem 204 skāra vīriešus (73,4%; 95% TI = 67,9–78,2%) un 74 sievietes (26,6%; 95% TI = 21,7–32,1); $p < 0,00001$. Pacientu vidējais vecums bija 65,5 (64,3–66,7) gadi. 173 gadījumi jeb 62,2% (95% TI = 56,4–67,7) bija biopsijas un 96 jeb 34,5% (95% TI = 29,2–40,3) operāciju materiāls.

Biežāk sastopamie plaušu vēža veidi bija šādi: plakanšūnu vēzis – 29,5% (95% TI = 24,4–35,1), adenokarcinoma – 20,1% (95% TI = 15,9–25,3), sīkšūnu vēzis – 19,1% (95% TI = 14,9–24,1) un lielšūnu vēzis – 2,5% (95% TI = 1,2–5,1). Vīriešiem dominēja plakanšūnu vēzis – 36,8% (TI = 30,1–43,6), $p < 0,001$, kam sekoja sīkšūnu vēzis – 19,6% (95% TI = 14,7–25,6) un adenokarcinoma – 15,7% (95% TI = 11,3–21,3). Sievietēm 32,4% (95% TI = 22,9–43,7) audzēju bija adenokarcinoma un 17,6% (TI = 10,6–27,8) sīkšūnu vēzis, $p = 0,07$.

Bronhoskopisko biopsiju materiālā plakanšūnu vēzis (35,4%; 95% TI = 28,1–43,5) un sīkšūnu vēzis (30,6%; 95% TI = 23,6–38,5) tika diagnosticēti līdzīgā daudzumā, bet adenokarcinoma tikai – 6,9% (95% TI = 3,8–12,3) gadījumu. Savukārt operāciju materiālā adenokarcinoma konstatēta 35,4% (95% TI = 26,6–45,4), līdzīgi plakanšūnu vēzis – 29,2% (95% TI = 21,0–38,9), bet sīkšūnu vēzis – tikai 3,1% (95% TI = 1,1–8,8) gadījumu.

Secinājumi.

1. Plaušu audzēji biežāk sastopami vīriešiem. Pacientu vidējais vecums ir 65 gadi.
2. Biežākais plaušu audzējs pētītajiem Latvijas pacientiem ir plakanšūnu vēzis (29,5%), tam seko adenokarcinoma un sīkšūnu vēzis. Vīriešiem statistiski ticami biežāk konstatē plakanšūnu vēzi, bet sievietēm – adenokarcinomu.
3. Adenokarcinoma Latvijas populācijā ir biežs plaušu audzēju veids (20,1%), tomēr pēc izplatības tā atpaliek no plakanšūnu vēža. Šie dati var būt noderīgi, apsverot nepieciešamību veikt *EGFR* un *Kras* mutāciju noteikšanu, kā arī tirozīnkināzes inhibitoru izmantošanu.
4. Bronhoskopisku biopsiju materiālā biežāk sagaidāms plakanšūnu vēzis un sīkšūnu vēzis, bet plaušu audzēju operatīva terapija biežāk tiek lietota adenokarcinomu un plakanšūnu vēža gadījumā.